

sarium futurum fuisse in lege nova, postquam cessarent cæmerioria legales, ut recte exponit Bernardus epist. 77. ad Hugonem. Et eodem modo exponentum est, quod ait Fulgentius lib. de fide ad Petrum, cap. 3, ex quo tempore dictum est : *Nisi quis renatus fuerit, neminem sine Baptismo posse salvari.* Accipit enim nomine temporis, non illum diem, quo ea dicebantur, sed tempus legis novæ. Denique illud etiam Luc. XVI : *Lex, et Prophetæ usque ad Joannem;* non significat tunc legem cessasse, quoad vim, aut obligationem, sed quadam predicationem : Joanne enim fuit ultimus Prophetarum. Unde subjugitur : *Ex eo regnum Dei evangelizatur.* Præterea in morte Christi cessavit efficacia cæmerioriarum, et totius legis veteris, ergo cessavit etiam vis Circumcisio; ergo usque ad illud tempus vim habuit lex vetus. Porro in morte Christi cessasse vim legis, patet ex Evangelio Matth. XXVII : *Scissum esse velum,* Et Joan. XIX : *Consummatum est.* Item ex Apostolo Rom. VII : *Mortificati estis legi per corpus Christi* (1). Item omnes fere cæmeriorie legis figure erant Christi. Col. II et Hebr. X. Christus autem in morte complevit opus redempcionis.

Quarta propositio : « Baptismus Christi coepit esse necessarius necessitate medi et precepti, a die Pentecostes. » Nota, legem veterem simplieriter cessasse in morte Christi, quia tunc cessavit universaliter ratio legis; tamen ob ignoranciam hujus rei adhuc obligasse Judeos, usque ad publicam promulgationem Evangelii : et contra legem Evangelicam et Sacraenta Christiana conditum fuisse et multum profusisse etiam ante Christi mortem, tamen non habuisse vim precepti, nisi post promulgationem sollemnem, ut Concilium Tridentinum sess. VI, cap. 4. dicit de Baptismo. Et ratio est, quia promulgatio de essentia legis, ut S. Thomas docet cap. 2, quast. XC, art. 4. Promulgatio autem solemnis nova legis facta est in die Pentecostes. Quod probatur Primo, quia, ut diximus, lex vetus viguit usque ad Christi mortem : ab eo autem tempore usque ad Pentecosten, neque Christus, neque Apostoli publice ad populum locuti sunt. Secundo, non debuit promulgari solemniter lex nova, nisi completis omnibus mysteriis redempcionis, mysteria autem completa sunt in Ascensione Christi. Tertio, lex vetus solemniter promul-

gata fuit in monte Sina die quinquagesimo post primum Pascha Iudeorum; ergo lex nova promulgari debuit die quinquagesimo post primum Pascha Christianorum. Fuisse enim illam legis promulgationem, figuram promulgationis Evangelii, docent Augustinus epist. 419. Leo serm. 4. de Pentecoste, et alii. Quarto, concionis prime, quam habuit S. Petrus Act. II ipso die Pentecostes, convenient omnes conditions promulgationis solemnis. Nam habita est in urbe Regia Hierosolymorum, presentibus omnibus hominibus omnium nationum, ut Lucas testatur, a summo Praecone Evangelii, qui erat Apostolus Petrus, et in ea concione comprehensa sunt precipua capita totius doctrinae Evangelicæ. Denique continuo etiam copit usus Sacramentorum.

CAPUT VI.

De Baptismo sanguinis et flaminis.

Quod attinet ad Postremam partem disputationis de necessitate Baptismi, quæstio est, an Baptismus aquæ suppleri possit per Martyrium, tam in parvulis, quam in adultis; et per veram cordis conversionem in adultis. Mart. Kemnitius in 2. par. Ex. p. 90, 91 et 92. admittit hec tria Baptismata, ac dicit, ab antiquis venuste distincta esse tria Baptismata, sanguinis, flaminis et fluminis. Sed dissentit a Catholicis in modo explicandi : non enim vult Martyrium aut Penitentiam remittere peccata, ut facit Baptismus aquæ, sed solam fidem, que tempore Martyrii et Penitentie, apprehendit Christum, esse eam quæ justificat. Illyricus quoque Centur. V, cap. 4. col. 517. dicit, Prosperus contra verbum Dei, et cum magna injuria Baptismi aequaliter Martyrium Baptismo. Sed Illyricus non adferit argumenta : Kemnitius autem probat, quia Martyrium et Penitentia sunt opera nostra; absurdum autem, et impium est, opera nostra æquare sanguini Christi et virtuti Baptismi. Confirmat ex Augustino, qui lib. IV contra Donatistas, cap. 22. dicit, bonum latronem, qui cum Christo pendebat in cruce, non passione sua obtinuisse remissio-

(1) Joan. III, 3; Luc. XVI, 16; Matth. XXVII, 51; Joan. XIX, 30; Rom. VII, 4.

nem peccatorum, sed ex fide apprehendente Christum, cuius contrarium docuerat Cyprianus, sed eum Augustinus loco notato refutavit.

Hæc sententia Kemnitii non solum est falsa, sed etiam secum ipsa pugnat, et mendacioris suis non caret. Nam cum idem Kemnitius passim doceat cum Magistro suo Lutherio, in ipso etiam Baptismo aquæ solam fidem justificare; an non aperte secum pugnat cum dicit, Martyrium et Penitentiam non remittere peccatum, eo modo, quo Baptismus, quia in eis sola fides justificat? Mendacior vero duo sunt in hac sententia Kemnitii. Primum, cum ait Augustinus asserere bonum latronem sola fide Christum apprehendere justificatum. Non enim hoc Augustinus dicit; sed bonum latronem fide et conversione cordis ad Deum justificatum esse. Secundo, cum ait, ab Augustino refutari Cyprianum, qui credidit Martyrium justificare, eo modo, quo facit Baptismus. Id enim est impudens mendacium. Augustinus enim non modo non refutat, sed etiam laudat Cypriani sententiam. Sic enim ait : « Baptismi sane vicem aliquando implere passionem, de latrone illo cui non baptizato dictum est : Hoc mecum eris in Paradiſo, non leve documentum idem B. Cyprianus assumit. » Hæc illé. Doceat quidem paulo infra Augustinus, latronem illum non posse dici Martyrem, nec salvatum Baptismo sanguinis, sed Baptismo flaminis, sed hoc dicit ad confirmandam Cypriani sententiam; si enim Baptismus flaminis justificat, multo magis Baptismus sanguinis, ut Cyprianus dixerat. Ut autem res tota explicetur, ponamus aliquot propositiones.

Prima propositio : « Martyrium recte dicitur et est quoddam Baptisma. » Probatur hæc propositio dupli ratione. Primo, quia Scriptura divina et sancti Patres Martyrium Baptisma nominare solent, Marci X : *Potes-tis bibere calicem, quem ego bibiturus sum; aut Baptismo, quo ego baptizor, baptizari?* Et quomodo coarctor, donec perficiam illud? (1) Idem etiam Patres passim docent. Tertullianus in lib. de Baptismo, de Martyrio loquens : « Ille, inquit, est Baptismus qui lavacrum regenerationis non acceptum refert, vel ponditum reddit. » Prosper in epigrammatis :

Et quidquid sacri fert mystica forma lavaci. Id totum implevit gloria Martyrii.

Cyprianus prefatione lib. de exhortatione Martyrii, dicit Martyrium esse Baptismum, et quidem Baptismo aquæ præstantiorem. Ambrosius in Psalm. CXVIII, serm. 3. tria Baptismata distinguit, unum aquæ, alterum sanguinis, tertium purgatorium in aliâ vita. Hieronymus in cap. IV ad Ephes. in illud : *Unum Baptisma, distinguunt Baptismum aquæ, a Baptismo Martyrii.* Augustinus lib. XIII de Civit. Dei, cap. 7. epist. 108. ad Selenianum lib. I de origine animæ cap. 9. lib. IV de Baptismo cap. 21 et 22. Cyrillus catæchesi 3. ponit etiam duo ista Baptismata, ut faciunt quoque Nazianzenus, orat. in sancta lumina. Damascenus lib. IV, cap. 40. Bernardus in epist. 77. et Hugo de sancto Victore lib. II de Sacramentis part. 6. cap. 7.

Altera ratio est, quia Martyrium convenit cum Baptismo aquæ in tribus effectibus; mirum, quod Primo configurat hominem Christi passioni et morti. Secundo remittit peccatum originale, et reliqua omnia, si quæ sint admissa. Tertio, quod remittit omnem pœnam peccato debitam, tam æternam, quam temporalem : quod inter Sacraenta proprium est solius Baptismi.

Hic tamen Observandum est, non esse hæc omnia aquæ certa. Ac primum certum est, quod Martyrium sit configuratio mortis Domini, ut notum est, et configuratio nollior, quam Baptismi aquæ; quia illa est realis, hæc Sacramentalis. Item certum est apud omnes, quod remittat omnem pœnam, ita ut Martyres continuo perveniant ad coronam. Id quod patet vel ex eo, quod Ecclesia numquam orat pro animabus Martyrum, sed illis potius se commendat : « Injuriam, » inquit Augustinus serm. 17. de verbis Apostoli, et Innocentius cap. cum Marthæ, extra, de celebratione Missarum, « facit Martyrii, qui orat pro Martyre. » Unde Cyprianus lib. IV, epist. 2. ad Antonianum conferens Martyres cum aliis Christianis morientibus : « Aliud, inquit, est ad veniam stare, aliud ad gloriam pervenire, aliud missum in carcere non exire inde donec solvat novissimum quadrantem, aliud statim fidei et virtutis accipere mercedem, aliud pro peccatis longo dolore cruciatum emendarit, et purgari diu igne, aliud peccata omnia passione

(1) Marc. X, 38; Luc. XII, 50.

purgasse, aliud denique pendere die judicium ad sententiam Domini, aliud statim a Dominio coronari."

De Secundo effectu est major difficultas. Nam non desunt Theologi, ut Dominicus a Soto, et Martinus Ledesmus in IV. dist. 3. quæst. un. art. II. qui docent, Martyrium non dare gradim ex opere operato, sed tantum ex opere operantis, nec dare ullum gradum gratia; præter eum, qui respondet merito charitatis ipsius Martyris. Martyrium enim sine charitate susceptum nihil prodest, ut Paulus ait I. Corinth. XIII. Qui autem est in charitate, sine dubio est in gratia. Unde etiam credimus, omnes veros Martyres habuisse veram, imo etiam summam charitatem, antequam Martyrium subirent, juxta illud Joan. XV: *Majorem charitatem nemo habet, quam ut quis ponat animam suam pro amicis suis* (1).

Probabilior sententia est Martyrium ex opere operato conferre primam gratiam, ita ut si quis ad Martyrium accedat adhuc in peccatis existens, tamen sine affectu ad aliquod peccatum, et cum fide et dilectione inchoata, et punitientia saltem imperfecta, qualis requiritur etiam ante Baptismum aquæ, is virtute Martyrii ex opere operato justificabitur et salvabitur. Ita docet expresse S. Thomas in IV. dis. 4. quæst. 3. art. 3. ad 1. et quæst. 4. tota, et Joannes Major, Gabr. et alii eadem dist. 4. lib. IV. et probatur Primo ex Martyrio infantium: constat enim infantes pro Christo occisis non solum salvari, sed etiam haberi ab Ecclesia in numero Martyrum, ut patet de festo sanctorum Innocentium, cuius meminit Bernardus in serm. de Innocent. et ante eum Augustinus lib. III. de libero arbit. cap. 23. et epist. 28. ad Hieronymum, et ante Augustinum, Origenes hom. 3. in diversis Evangelii locos, et Cyprianus lib. IV. epist. 6. ad Tiburtianos. At parvuli nihil operari possunt, et peccatores sunt antequam baptizentur Baptismo aquæ vel sanguinis.

Respondent quidam, eos Innocentes fuisse circumcisos, prouinde ante Martyrium justificatos. Sed hoc nihil est. Nam incertum est an fuerint illi omnes circumcisi; immo probabilius est et fere certum, non fuisse omnes circumcisos. Nam occidit Herodes omnes pueros, qui erant in Bethlehem et finebus ejus, nec jussit filios tantum Iudeos-

rum, sed omnes omnino occidi: fortasse autem non pauci erant Gentiles inter eos. Præterea jussit occidi a bimatu et infra omnes infantes; prouinde eos etiam, qui nondum per venerant ad octavum diem, quo solo poterant circumcidiri. Denique non est de fide, circumcisionem justificasse, et tamen Ecclesia absolute omnes illos infantes certo credit esse salvos. Præterea Ecclesia eos innocentes non solum ut salvos, sed etiam ut Martyres honorat; ergo passio pro Christo suscepta aliquid eis confulit ex opere operato. Neque valet quod Sotus respondet, esse hoc privilegium parvolorum: id enim sine ullo fundamento assuritur. Si enim Martyrium ex opere operato infantibus prodest, cur non adulis? certe non minus est Martyrium, nec minus potens et efficax adulorum, quam infantum, sed contra potius, nobilis et efficacius.

Secundo probatur ratione S. Thomae. Nam gratia, quæ datur Martyrii, remissionis omnium peccatarum, non potest esse ex opere operantis, nam vel esset ex ipsa tolerantia posse; vel ex fervore charitatis. Non tolerantia penæ, quia multi Martyres fuerunt ante homines scelerissimi, qui millies mortem promeriti fuerant, et sine dubio non erat sufficiens satisfactio mors quedam levissima, ut per capitum abscissionem; et tamen si vere sunt Martyres, dimittuntur eis omnes penæ. Multi etiam Confessores, plura saepe patiuntur, quam Martyres, et tamen non semper eis dimittuntur tota pena. Non etiam id potest tribui merito charitatis: multi etiam sancti Confessores maiorum habuerunt charitatem multis Martyribus, et tamen non habuerunt indulgentiam omnium peccatarum: Martyres autem etiam non habuerent nisi unum gradum Charitatis, tamen hoc ipso quod sunt Martyres, habent indulgentiam omnium peccatarum. Fatendum est igitur, Martyrium ex opere operato, id est, ex pacto et institutione Christi conferre gratiam. Quod si Martyrium ex opere operato conferat gratiam, certe poterit etiam primam gratiam conferre: id enim solum obstat videbatur, quod non haberet vim ex opere operato.

Tertio Ecclesia, ut aliquem colat ut S. Martyrem, numquam examinat, an antea fuerit in gratia, sed indifferenter omnes honorat, quos constat pro Christo occisis in

confessione veræ fidei, et unitate Ecclesie. Hæretici enim, et schismatici Martyres esse non possunt, cum ponant obicem gracie Dei per peccatum infidelitatis et schismatis, in quo actu perseverant.

Quarto, si Martyrium non conferret primam gratiam ex opere operato, sed tantum ex fervore charitatis operaretur, non vere distinguenter Baptismus sanguinis a Baptismo flaminis, sed utrumque esset Baptisma flaminis, cum utrumque consistet in interna conversione, et motione animi in Deum. At revera Baptismus sanguinis distinguetur a Baptismo flaminis, quia ipsa sanguinis effusio supplet Baptismum in Martyrio; in Baptismo autem flaminis sola interna conversio; et aspiratio Spiritus sancti.

Quinto sit aliquis, qui comprehensus in persentione malit mori, quam Christum negare, et reipsa moriatur; et tamen non habuerit ante ipsum Martyrium veram contritionem, sed solum attritionem quandam suorum peccatorum; et denique non habuerit maiorem dispositionem, quam eam, que necessaria est ad Baptismum aquæ. Aut justificabitur iste, et salvabitur, aut non: si sic, ergo Martyrium ex opere operato dat primam gratiam; neque enim iste aliquid mereri potuit ante ipsum Martyrium, cum non esset justus: si non; ergo Baptismus sanguinis non supplet Baptismum aquæ; iste enim vere baptizatur in suo sanguine, et vere Martyr est, cum pro vera fide moriatur; fatendum est igitur eum ex opere operato justificari.

Sexto et ultimo videtur omnino haec sententia Patrum, Cyprianus in epist. ad Jubaianum: « Numquid potest, inquit, via Baptismi esse major, aut potior, quam confessio, quam passio? » Item Augustinus lib. XIII de Civitat. Dei cap. 7: « Quicunque etiam non percepto regenerationis lavacrum pro Christi confessione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismis. » Haec illi. At falsa haec erunt, si Baptismus primam gratiam conferat, et peccata etiam quoad culpam dimittit; Martyrium autem neutrum facere potest: sic enim erit longe major virtus Baptismi aquæ, quam Baptismi sanguinis, cuius contrarium Patres docent.

Ad argumentum, quod contra fieri solet, ex I. Cor. XIII: *Si tradidero corpus meum,*

(1) Joan. XV, 13.

ratis. Ac de ejusmodi dicimus, remitti illis peccata, et infundi gratiam ex opere operato Martii.

Secunda propositio: « Perfecta Conversio, ac Penitentia recte Baptismus flaminis dicitur, et Baptismum aquae saltem in necessitate supplet. » Nota, Baptismum flaminis non dicit, quoniam conversionem, sed perfectam, que includit veram contritionem, et charitatem, et simul etiam desiderium, seu votum Baptismi.

Nota secundo, non fuisse apud veteres tam certam hanc propositionem, ut erat superior. Nam de Martyrio nullus veterum, quod sciā, negavit eo suppleri Baptismum aquae: ut de conversione, et penitentia, non desunt, qui id negaverint. Nam liber, qui inscribitur de Ecclesiasticis dogmatibus, qui falso tribuitur Augustino, c. 74, aperte dicit, Catechumenum non salvari, etiamsi in bonis operibus vixerit, nisi baptismus aquae, aut sanguinis purgatus fuerit. Tempore etiam S. Bernardi fuisse, qui idem sentirent, patet ex epistola ejus 77.

At sine dubio credendum est, veram conversionem suppleri Baptismum aquae, cum non ex contempni, sed ex necessitate sine Baptismo aquae aliqui decedunt. Id enim expresse habetur Ezech. XVIII: *Si impius egreditur penitentiam a peccatis suis, iniquitatum eius non recordabor amplius* (1). Idem aperte docet Ambrosius oratione de obitu Valentini, junioris: « Quem eram, inquit, regeneratus, amisi; sed ille gratiam, quam speraverat, non amisi. » Idem Augustinus lib. IV de Baptismo, c. 22, et Bernardus ep. 77, et post eos Innocentius III, c. Apostolicam, de presbytero non baptizato. Unde etiam Concilium Trident. sess. VI, cap. 4. Baptismum dicit esse necessarium in re vel in ictu. Denique vera conversio convenit cum Martyrio, et cum Baptismo aquae, in nomine Baptismi, et in effectibus duobus; ergo credibile est convenire etiam in alio effectu, qui est dimittere culpam, et justificare hominem, et eo modo supplere Baptismum aquae. Antecedens probatur. Ac primum de nomine Baptismi, legimus Marc. I et Lue. III: *Predicans Baptismum penitentie in remissionem peccatorum*. Et I. Corinth. XV: *Quid facient qui baptizantur pro mortuis? Si mortui non resurgent, ut quid baptizantur pro illis?* Non

(1) Ezech. XVIII, 21 et 22. — (2) Matth. X, 39; XVI, 25; Marc. VIII, 35; Lue. IX, 24; Ezech. XVIII, 27; Lue. VII, 48.

enim ultra dari potest huic loco aptior expositione, quam si per Baptismum intelligamus opera penitentiae, et afflictionis, que viventes suscipiunt pro animabus defunctorum. Præterea penitentia configurat hominem Christi passioni, ut facit Martyrium, licet non tam perfecte, quam facit Martyrium: dimittit etiam totam penam perfecta conversione, ut fuit in conversione Mariae Magdalena, boni latronis, et aliorum. Neque enim dicitur Baptismus flaminis absolute, et simpliciter, interna conversio, nisi quando est ita perfecta, et fervens, ut omnem rubiginem peccati tollat. Alioquin enim, si non tollat totam penam, ut plerumque fit, non est Baptismus, nisi imperfecte.

Tertia propositio: « Tam Martyrium, quam Penitentia peccata remittunt; non autem sola fides, qua Martyres, aut Penitentes Christiani apprehendunt. » Hæc est contra Kemnitium, et probatur Scripturis, Partibus, et ratione. Primo Scripturæ ipsi passionis, et penitentia tribunt remissionem peccatorum, Matth. X et XVI: *Qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam*. Marc. VIII et Lue. IX: *Qui perdiderit animam suam propter me, salvam faciet eam*. Ezech. XVIII: *Cum averterit se impius ab impietate sua, et fecerit justitiam, ipse animam suam viviscabit*. Et Lue. VII Magdalene dicitur: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum* (2). Secundo, Patres supra citati numquam soli fidei, sed ipsi passioni, aut penitentiae, et desiderio Baptismi tribunt justificationem. Tertio, si sola fides operaretur in Martyrio, et Penitentia, non essent tria Baptismata, sed duo, vel potius unum tantum: proinde non recte diceret Kemnitius tria Baptismata venustæ a Patribus distincta. Quod si dicat esse tria Baptismata, quia sunt tria instrumenta excitandæ fidei; dicam ego esse multo plura, quia multo plura sunt instrumenta excitandæ fidei, ut patet.

Neque argumentum Kemnitii concludit. Nam non aequaliter opera nostra virtuti Baptismi, aut Christi sanguini, cum dicimus, per Martyrium, et Penitentiam remitti peccata, et suppleri Baptismum: sed aequaliter Dei gratiam, Dei gratiae, et Christi pactum, et institutionem, Christi pacto, et institutionem. Nam ut in Baptismo aquae, quod praede-

cipie operatur, est institutio divina, et gratia; ita etiam in Martyrio, et Penitentia: non enim passio Martyrum ex se vim habet justificandi, sed ex pacto, et promissione Christi. Similiter penitentia, et conversio, est solum dispositio quedam, ad quam ex pacto, et promissione Dei sequitur justificatio. Adde, quod nec ipsa dispositio est præcipuum opus nostrum, sed Dei, qui primo inspirat penitentiam, et amorem Martyrii, et postea juvat ad perficiendum.

Quarta propositio: « Martyrium, et Conversio ad Deum, licet Baptismata quedam sint, non sunt tamen Sacraamenta. » Probatur primo, quia non habent essentialia Sacraamenta: Nam in Martyrio non est ulla forma verborum de essentia; in conversione, neque est forma verborum, neque signum externum sensibile, quod necessario requiratur. Secundo, Sacraamenta sunt remedia contra peccatum ordinaria, et omni tempore convenientia. At Martyrium non est ordinarium remedium, nec omni tempore potest haberi. Tertio, Sacraamenta sunt causa gratiae, ut actiones Dei per suos ministros: at Martyris occisione non est actio Dei per suum ministrum, sed actio Diaboli per suum satellitem; ut autem est passio concurrevit ad justificationem dispositive tantum, ut etiam Conversio in Baptismo flaminis: atque ita diverso modo justificant ex opere operato Sacraamenta et Martyrium. Ibi enim opus operatum est causa activa instrumentalis gratiae, hic solum est dispositio.

Sequitur quinta controversia de causa efficiente ministeriali; de qua re, una solum questio est, utrum scilicet laici possint baptizare. Novam enim heresim Calvini exigitavit, lib. IV Instit. c. 15, §. 20, 21 et 22. ubi docet, nec in extrema quidem necessitate licere baptizare illos, qui non sunt ordinarii Ecclesie ministri ad hoc ipsum vocati, et ordinati: quod etiam repetit in Antidotio Concilii Tridentini, sess. VII, can. 10. de Sacraementis in genere. Utrum autem existimet Baptismum non esse ratum, si a laico detur,

an tantum non licere sine peccato laicus baptizare, non satis aperte explicat.

Porro Catholicæ Doctores communis consensu, sex pronuntiata affirmant. Primo, ius baptizandi ex officio ordinario convenire so- lis Sacerdotibus, id est, Episcopis, et Presbyteris, sic tamen, ut Presbyteris conveniat cum subordinatione, et dependentiæ a Episcopis. Quemadmodum enim potestas absolvendi a peccatis datum Presbyteris, in sua ordinatione, et tamen, quia absolvere a peccatis est actus jurisdictionis, que est Episcoporum propria, ideo Presbyteri non possunt uti ea potestate, nisi quantum eis Episcopi concedunt: ita quoque de potestate baptizandi sentiendum est. Hinc conciliari possunt testimonia quedam auctorum, quae aliqui contraria videri possunt. Quidam enim simpliciter affirmant officium baptizandi ad presbyteros pertinere, ut Isidorus lib. II de offic. divin. c. 24. Alii dicunt Presbyteros baptizare non posse sine Episcopi facultate ut Tertullianus lib. de Baptismo, et Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos.

Secundo docent, Diaconis quoque ex officio convenire baptizare, sed in absentia Sacerdotum, aut eorum jussu. Ita docent idem auctores, Tertullianus et Hieronymus. Neque his repugnat Ignatius in epistol. ad Heronem, et Epiphanius heresi 79. qui negant Diaconis convenire munus baptizandi, et proprium id esse dicunt Sacerdotum. Nam loquuntur Epiphanius, et Ignatius de ordinario officio, Tertullianus, et Hieronymus de extraordinario, et utrique recte dicunt: ordinarie siquidem ad solos Sacerdotes pertinet baptizare, extraordinarie etiam ad Diaconos. Quod etiam habet Gelasius in epistol. I, c. 9. et exprimitur in ipsa ordinatione Diaconorum.

Tertio Catholicæ docent, numquam licere laicus solemitter baptizare, neque etiam privatim presente Sacerdote, aut Diacono, aut iis etiam absentibus, extra casum necessitatis. Docet hoc Augustinus lib. II contra epistol. Parmenian. cap. 13. et rationem reddit, quia nemini licet usurpare alterius officium.

Quarto docent, laicus baptizatis licere in casu necessitatibus baptizare. De hoc enim numquam in Ecclesia dubitatum invenio: unde nova est, et inaudita Calvinii heres.

Quinto docent etiam, non baptizatis in casu necessitatibus licere Baptismum dare, si scient ritum. De hoc tamen veteres dubii

fuisse videntur. Nam Tertullianus in lib. de Baptismo reddit causam, cur liceat laicos baptizare. « Quia, inquit, quod ex aequo ab omnibus accipitur, ex aequo ab omnibus dari potest. » Et Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos, Tertullianum imitatus, inquit: « Scimus etiam licere laicos, ut enim accipit quis, ita et dare potest. » Et Concilium Elberitanum, can. 38. dicit, laicos posse baptizare, modo sint ipsi baptizati, et non bigami. Augustinus similiter dubius fuit. Nam lib. II contra epist. Parmeniani c. 13. proponit questionem, an non baptizatus possit baptizare, et dicit se non audere rem determinare, cum in nullo generali Concilio res definita sit. Idem etiam habet lib. VII de Baptismo cap. 33. Denique Gregorius II, in epist. ad Bonifacium, et habetur etiam apud Gratianum can. Quos a paganis, de consec. dist. A. jubet rebaptizari a paganis baptizatis.

Ceterum res jam definita est in Concilio generali, ut Augustinus cupiebat. Nam in Florentino Concilio habetur, in casu necessitatis licere laico, seu viro, seu feminis, seu Christiano, seu pagano baptizare, modo adiungit materia, forma, et intentio debita. Quod idem multo ante statuerat Nicolaus Papa, ut habetur can. A quadam Judeo, de consecrat. dist. 4. et idem habetur ibidem, can. Romanus. Et ratio idem suadet. Nam cum non requiratur in ministro Baptismi fides, aut probitas, aut ordinatio, ut notum est, nulla est ratio, cur non sit verum Baptisma, quod a Pagano aut Judeo confertur, si adiungit ea, quae necessaria sunt ad Baptismi essentiam.

Addit, quod nullum testimoniorum contra prolatorum convineat, non licere Baptismum a non baptizato accipere. Nam Gregorius II, non tam creditur jussisse rebaptizari a pagano baptizatos, propter vitium ministri, quam propter vitium forme Sacramentalis, quam illi pagani, et imperii forte non tenebant. Augustinus autem eti⁹ dubius fuit, tamen paratus erat generali Concilio acquiescere. Et præterea lib. VII de Baptismo cap. 33. aperit dieci, si sententia ipsius queratur, se responsurum, Baptismum esse ratum a quoque, et abicunque traditum, modo verbis Evangelicis consecratum. Elberitanum Concilium asseruit, quod erat certum, laicum baptizatum licere baptizare: non autem negavit expresse contrarium, sed reliquit sub dubio. Denique Tertullianus, et Hieronymus id solum forte dicere voluerunt,

Baptisma ab omnibus posse dari, ut ab omnibus accipitur, id est, quia est Sacramentum omnibus necessarium, ideo ab omnibus posse accipi, et similiiter ab omnibus posse dari, non quod oporteat eum, qui dat, prius accepisse. Id mihi persuadeo, tum quia verba hunc sensum ferre possunt, tum quia si alium sensum faciant, absurdam rationem continent. Non enim est bonum argumentum: Hic habet baptismum, ergo potest dare; aliqui posset etiam presbyter ordinare presbyteros, et diaconus diaconos, quia habet illi presbyterium, et hic diaconatum. Neque est bonum argumentum, si negative ratio dicimus: Non habet iste Baptismum, ergo non potest dare; aliqui non posset minister impius, per verba, et Sacra menta alios justificare, quia nimis caret ipse justitia, et pietate. Non igitur requiriatur, ut habeat in se Baptismum formaliter, qui est futurus minister, sed satis est, si habeat virtualiter, et ministerialiter, quomodo omnes habent, qui habent usum rationis, lingue, et manuum, ut possint ex intentione verba proferre, et aquam spargere.

Sexto docent, non modo viros, sed etiam feminas in extrema necessitate posse baptizare. Id habet expresse Concilium Florentinum, item Concilium Carthaginense IV, can. 100. ut infra citabim⁹, et Urbanus II, in epistol. ad Vitaliem, et habetur 30. q. 3. can. Super his, et denique idem habet consuetudo Ecclesie, ratio manifesta, quae supra facta est pro non baptizatis.

His ergo ita constitutis, superest solum, ut contra Calvinum probemus, licet in casu necessitatis baptizare iis, qui ministri Ecclesiastici non sunt. Probatur igitur primo, exemplo Testamenti veteris. Nam Exod. IV. Sephora uxor Moysis filium suum circumcidit, et eo modo virum suum a mortis periculo liberavit. At Circumcisio figura erat Baptismi, et secundum Calvinum idem omnino efficiebat, quod nunc facit Baptismus: igitur licet etiam in casu necessitatis mulieribus baptizare.

Calvino, loco notato, lib. IV. cap. 15. §. 22. movit hoc exemplum billem vehementissimam; dicit enim Sephoram stultam mulierem, et temerariam fuisse: « Inscite, inquit, ad imitationem trahitur, quod egit stulta mulier. » Et infra: « Lectores attendere velim, nihil minus Sephora fuisse propositum, quam ut Deo ministerium praestaret. Filium periclitari videns, fremit, ob-

murmura, nec sine indignatione preputium in terram projicit, marito sic conviciatur, ut Deo quoque successeat. Denique hoc totum ab animi impotencia profectum esse palam est; quia Deo, et marito obstrepit, quod filii sanguinem fundere cogitur. Adde, quod si in aliis omnibus probe se gessisset, haec tamen est inexcusabilis temeritas, quod praesente marito circumcidit filium, non privato quopiam homine, sed Moysi primario Dei Prophetæ, quo nullus unquam major in Israele surrexit, quod nihil magis ei licet, quam bodie mulieribus sub Episcopi oculis. » Hec illle.

Sed Calvinus, qui arguit Sephoram temeritatem, et impotentiam animi, non advertit se ex mera impotencia animi, et libidine detrahendi incredibili temeritate id facere. Nam ut ab ultimo incipiam: non peccavit Sephora, quod praesente viro filium circumcididerit; id enim fecit coacta ab ipso Moysi, vel potius a Deo. Licit enim Moyses esset praesens, tamen non poterat ipse per se id facere, cum esset in angustiis maximis, et pene exanimatus. Quod enim scriptura dicit: « Occurrit ei Dominus, et volebat occidere eum, » vel significat, ut non male exponit Rabbi Abenezra, immisum fuisse Moysi divinitus gravissimum morbum, vel ut nostri exponunt, apparuisse ei Angelum rutilando gladio, qui eum continuo vexavit, et quiescere non permisit, donec Sephora filium circumcidit; tunc enim demum Angelus Moysen dimisit. Itaque non potest dubitari, quin Moyses, si potuisset, filium ipse circumcidisset; sed quia non poterat, significavit uxori ut ipsa id faceret. Id quod ipsa etiam Calvinus nesciens quid loquatur, et secum pugnans, indicavit, cum ait: « Deo, et marito obstrepit, quod filii sanguinem fundere cogitur. » Nam si coacta est a Deo, et a marito, non igitur temere id sibi sumpsit, ut praesente Moyse filium circumcidiceret. Ubi est ergo temeritas Sephora, quam Calvinus inexcusabilem esse dicit?

Quod autem Calvinus dicit, Sephoram circumcidisse filium sine proposito obsequendi Deo, et preoccise præputium in terram, et obmurmuras contra Deum, et contra maritum, sunt mera mendacia sine ullo fundamento, et ex mera libidine detrahendi profecta; Scriptura enim nihil tale dicit. Unum est verbum, quod forte Calvinum decepit adjuncta Lyrae expositione. Quod enim Scriptura dicit: « Et

dimisit eum, postquam dixerat: Sponsus sanguinum tu mihi es, Lyranus ita exponit quasi Sephora dimiserit Moysem, et recesserat ab eo indignata ob filii Circumcisionem.

Sed fallitur Lyranus, et quicunque ita exponebit. Illa enim verba: « Et dimisit eum, non possunt referri ad Sephoram, sed ad Angelum, qui dimisit Moysem, id est, destitit eum vexare, quando Sephora peracta Circumcisione dixit: Sponsus sanguinum tu mihi es. Nam vox Hebreæ est masculini generis εἰμί, proinde non potest convenire Sephora, nec significat ημί dimittere proprie, quomodo cum unus ab alio recedit, sed significat lenem esse, seu remissum, id est, non amplius persequi, et vexare quod proprio convenit Angelo, qui placatus ob Circumcisio nem, destitit a Moysi vexando. Unde Graeca editio addit nomen Angelū νοι ἀπέλθεται αὐτῷ ὁ ἄγγελος. Ex quo etiam colligitur, Sephora factum Deo placuisse: proinde fuisse rectum, et bonum, quandoquidem eo continuo placatus est.

Sed respondet Calvinus ad hanc nostram consequentiam: « Quid placuit, inquit, fuit Dei Angelus postquam illa arrepto lapide filium circumcidit, inde pererat colligitur factum illius probatum fuisse Deo. Alioquin dicendum esset, placuisse Deo, quem Gentes ab Assyria traducere exerant cultum. » Hec ille. Sed que est inter ista similitudo? Nam Gentes illæ ab Assyria traducæ, quia falsum cultum instituerunt, discerpebant a leonibus, IV. Reg. XVII. Sephora autem circumcidendo filium, liberavit Moysem a mortis periculo. Si forte respondeat Calvinus, non se loqui de eo tempore, quo colebant idola sua Gentes illæ, et a leonibus discerpebantur: sed de tempore posteriore, quo Deum simul cum idolis colebant, et a leonibus immunes erant: contra objiciam, Gentes illas a leonibus libertatas, quia Deum verum vero ritu colebant, edocere nimis a Sacerdote Israëli, ut eodem loco dicatur; non autem quia idola simul colebant, vel quia ritu aliquo a se ex cogitato utebantur. Licit enim Gentes illæ Deo non placerent, nec apud Deum aliquid mereri possent, cum Deum simul, et idola colerent: Deus tamen indicare voluit, quantum interesset inter cultum a se institutum, et impias Gentium superstitiones; et ideo leones immisi in eas Gentes, quando idola tantum colebant, et leones repressit, quando Deum verum vero cultu honorare cooperunt.

Secundo, probatur eadem veritas ex eo loco, unde Calvinus sumit praecipuum argumentum, nimurum, Matth. ult. : *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos etc.* « Hæ dicuntur solis Apostolis, qui a Christo instituti sunt ministri Verbi, et Sacramentorum? Non ergo licet alii id munus usurpare. » Ita Calvinus. Sed ex hoc ipso nos argumentamur, licet ministerium Verbi sit proprium Apostolorum et Episcoporum, qui eis succedunt, tamen omnibus licet; imo omnes tenentur in articulo necessitatibus docere, et instruere ignorantes, presertim in periculo eternæ salutis. Exemplum habemus, Actor. XVIII. de Aquila, et uxore ejus Priscilla, qui videntes Appollinem quendam praedicare, cum non bene teneret fidem Domini, instruxerunt eum diligenter.

Ergo eodem modo, licet munus baptizandi sit proprium Sacerdotum, tamen in necessitate libebit etiam laicus, et feminis baptizare: imo majori ratione id libebit, cum sit magis proprium Apostolorum, et Episcoporum praedicare, quam baptizare: *Non misit me Dominus, inquit Paulus, I. Corinth. I, baptizare, sed predicare (t).*

Tertio probatur exemplis Scripturae, Act. VIII., Philippus Diaconus baptizavit. Qui quidem licet non fuerit laicus, tamen non erat Apostolus, nec Episcopus, aut Sacerdos: et tamen secundum Calvinum soli Apostoli accepérunt a Christo baptizandi potestatem, si enim loquitur, §. 20: « Neque enim aut mulieribus, aut hominibus quibuslibet mandavit Christus, ut baptizarent, sed quos Apostolos constituerat, illi mandatum hoc dedit. » Praeterea, Act. IX., Ananias Paulum baptizat; qui neque Apostolus, neque etiam Diaconus erat, sed plane laicus. Id enim factum est primo anno a passione Domini, qui tempore nondum erant ordinati ulli Episcopi, aut Sacerdotis, præter Apostolos, neque erant ulli Diaconi, præter scriptum, Item Actor. X., Petrus Cornelium, et ejus familiam baptizari jussit a fratribus, qui secum venerant: quos certe fratres probabilissimum est non fuisse Apostolos, nec Diaconos, sed simplices discipulos. Denique Actor. II., antequam ulli ordinarentur Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi, ipso die primo Pentecostes baptizata sunt tria hominum millia; quod certe non potuit commode fieri per solos Apostolos; oportuit igitur, ut

(I) I. Cor. I, 17.

etiam alii baptizarent, qui laici erant. Nam etiam 72. discipuli eo tempore laici erant: non enim Dominus Sacerdotes ordinavit, nisi in ultima cena, ubi soli erant Apostoli.

Quarto, probatur testimonis et exemplis Patrum, Tertullianus lib. de Baptismo, ubi dixerat jus baptizandi proprio convenire Episcopis, et Presbyteris, neconon etiam Diaconi, si Episcopus iubeat, subiungit: « Alioqui et laici jus est baptizandi. Quod enim ex aequo accipitur, ex aequo dari potest. » Alexander Episcopus Alexandrinus, cum universa sua Ecclesia satum habuit Baptismum, quem Athanasius adhuc puer, et laicus alius pueris contulerat, teste Ruffino lib. X. hist. cap. 14. Concilium Nicænum, teste Hieronymus in lib. contra Luciferianos, statuit Baptisma hereticorum esse ratum, modo detur secundum formam Ecclesie. Quod antea definierat Stephanus Papa et Martyr, ut Cyprianus referat in epistola ad Pompejum. At non poterant ignorare Stephanus, et Patres Concilii Nicæni apud alias haereses non esse verum Sacerdotium, proinde laicos esse, qui baptizarent, licet fortasse diceretur Sacerdotus. Concilium Eliberitanum, circa hoc idem tempus celebratum can. 38. docet fideles laicos posse baptizare, cum Ecclesia procul abest, et aliquis Catechumenus vicinus est morti. Ambrosius, seu auctor Commentariorum in epistolas Pauli, que Ambrosio tribuuntur in cap. IV ad Ephes. dicit, in primitiva Ecclesia omnibus licuisse predicare et baptizare, ob ministrorum paucitatem; nunc autem rebus Ecclesiasticis suo ordine constitutis, non licere clericis, et laicos predicare, vel baptizare. At certe, quod licuit in primitiva Ecclesia ob ministrorum paucitatem, eadem ratione licere debet quounque tempore in extrema necessitate. Hieronymus in dialogo contra Luciferianos: « Baptizare, inquit, si necessitas cogat, scimus etiam licere laicos. » Augustinus lib. II. contra epist. Parmeniani cap. 13. idem habet et Concilium Carthaginense IV, cui Augustinus interfuit, can. 100: « Mulier, inquit, baptizare non presumat, nisi necessitate cogente. » Quamvis enim non habeatur in tomis Conciliorum illa exceptio: « Nisi necessitate cogente, » tamen ita canonem hunc citat Petrus Lombardus lib. IV. sententiar. dist. 6. et Gratianus can. Mulier, de conse. dist. IV. Denique

CAPUT VII.

535

idem docent de laicis baptizantibus, Gelasius epist. 1. Isidorus lib. II. de offic. divin. cap. 24. et Magister cum universa Schola lib. IV. distinc. 6. et postremo Florentinum Concilium.

Ad hoc argumentum more suo ita Calvinus respondet: « Quod autem multis ab hinc saeculis, adeoque ab ipso fere Ecclesie exordio usum receptum fuit, ut in periculo mortis laici baptizarent, si minister in tempore non adisset, non video quam firmatione defendi queat. » Hæc ille. At hæc ipsa est gravissima ratio; siquidem in rebus hujusmodi, quid maius habere possimus totius Ecclesie consensu, coeque antiquissimo atque aeo ab ipso exordio Ecclesie ad nos deducto? Sed videamus nunc quid ille contra adferat.

Primo, objicit Christi mandatum, Matth. ultim. *Euntes docete etc.* Quod quidem ad solos Apostolos pertinet. Respondeo primum, non esse certum, an haec dicta sint solis Apostolos. Licit enim Mattheus mentione faciat tantum undecim Apostolorum; tamen probabile est, fuisse tune presentes multo plures. Videntur enim dicta illa verba in die Ascensionis, quo die aderant cum Apostolis quingeniti fratres, ut Apostolus testatur, I. Corinth. XV. Deinde secundo responderi potest, Apostolica facta mandatum istud exposuisse. Cum enim Apostoli ratum haberint, ut Stephanus, qui non erat Apostolus, concionaretur: Philippus, qui etiam non erat Apostolus, concionaretur, et baptizaret; et idem multi alii facerent, qui neque Apostoli, neque Diaconi erant, ut Ananias, et alii aperie declararunt, urgente necessitate licere omnibus, id quod alioquin ad quorundam speciale officium pertinet. Ut autem tunc urgebat necessitas propaganda Ecclesiae, cum paucissimi essent ministri ad hoc ordinati; ita nunc aliquando urget necessitas, cum quis est in periculo vita absentibus Sacerdotibus.

Secundo objicit, quod ipsis etiam veteribus non constabat, an recte fieret, ut laici in necessitate baptizarent, licet hunc morem ipsi quoque tenerent, vel permettentes. Et probat ex Augustino, qui si loquitur lib. II. contra epist. Parmen. cap. 13. « Et si laicus necessitate compulsa Baptismum dederit, nescio an pie quisquam dixerit, Baptismum esse repetendum: Nulla enim cogente necessitate si fiat, alieni numeris usurpatio est, si autem necessitas ur-

geat, aut nullum, aut veniale delictum est. » Respondeo, nullam hic esse Augustini dubitationem. Nam priora verba continent quidem orationis phrasim, sed plane assertivam. Idem enim est dicere: Nescio an aliquis pie hoc dixerit, ac: Non nisi impie id affirmari potest. Posteriora verba significant peccatum esse veniale, cum laici non adhuc omnem diligentiam, ut Sacerdotem inveniant, qui baptizet: nullum autem esse peccatum, cum adhibita diligentia, et Sacerdoti minime invento, ipsi baptizant.

Tertio, objicit Concilium IV Carthaginense, can. 100, ubi prohibent mulieres baptizare. Respondeo, ipsum Concilium exceptum easum necessitatis, ut ex Petro Lombardo, et Gratiano supra demonstravimus. Praeterea licet Concilium non expresse exciperet, oportet tamen intelligere cum casum esse exceptum: quemadmodum cum Apostolus prohibet mulierem loqui, I. Cor. XIV. et I. Tim. II, intelligitur exceptus casus necessitatis. Quod autem Calvinus hic respondet, nullam esse Baptismi necessitatem, iam superiore controversia refutatum est.

Quarto, objicit Tertullianum et Epiphanium, quorum ille in lib. de Virginibus vendit: « Non permititur, inquit, mulieri in Ecclesia loqui, sed nec docere, nec tangere, nec offere etc. » Et in lib. de Baptismo: « Petulans, inquit, mulier, que usurpat docere, non utique et tangendi jus sibi pariet. » Epiphanius autem haeres. 42. quae est Marcionis: « Permitxit, inquit, etiam mulieribus, ut dent Baptisma etc. » et haeres. 79. dicit, ne ipsi quidem sanctissime Christi Matri datum esse, ut baptizaret, aliqui ipsa potius, quam Joannes Christum baptizasset. Respondeo, loquuntur isti Patres de publico ministerio, non de privato in casu necessitatis. Nam Tertullianus dicit, in Ecclesia non licere mulieri loqui, docere, tangere, etc. et praeterea conjungit officium dandi Baptismi, cum officio sacrificandi; sacrificium autem semper est publicum. Sic ut igitur non licet mulieri sacrificare, quia id munus publicum est, ita nec licet publice baptizare. Epiphanius quoque aperie indicat se loqui de ordinario, et publico ministerio, quia haeres. 79. ubi dicit, mulieri non licere Baptismum dare, ibidem dicit, id ipsum etiam Diaconi non licere: et tamen constat ex Scripturis id Diaconi licere, saltem extraordinarie.

Nec valet Calvini responsio, quod Epi-

phanius ludibrium esse pronuntiaverit dare feminis licentiam baptizandi : neque ullum casum excepterit. Nam hoc ipso, quod vocat ludibrium, indicat se loqui de publico ministerio. Id enim vere ludibrium, et probrum eset, si in templo viris praesentibus mulier baptizaret. Nec mirum si non addidit exceptionem necessitatibus : Nam nec addidit, cum negavit, Diaconos posse baptizare, quia certum erat, eam per se intelligi potuisse.

CAPUT VIII.

De Baptismo infantium, contra Anabaptistas.

Sequitur controversia sexta de suspicitione Baptismum : tota autem questione est de Baptismo infantium. Tametsi enim iam probaverimus contra Calvinum, Baptismum infantibus necessarium esse, si salvati debeat, supersunt tamen adhuc due questiones. Una, cum Anabaptistis, utrum infantes capaces sint Baptismi, sive, an licet infantes baptizare. Altera, cum Lutheranis, et Calvinistis, quae fides necessaria in Baptismo parvulorum.

Quantum ad primam questionem heresis fuit tempore S. Bernardi, que docebat non licere infantes baptizare. Refert eam, et refellit S. Bernardus sermon. 66. in Cant. et epistol. 240. Eadem est hujus temporis Anabaptistarum, non licere Baptismum tradere, nisi adulsti, qui Baptismum per se flagitant. In hoc errore convenire omnes Anabaptistas, licet aliqui in multis rebus inter se dissident, testatur Calvinus in instructione contra Anabaptistas. Idem etiam Calvinus lib. IV Institut. cap. 16. §. 29. testatur Michaelem Servetum, et quosdam alios Anabaptistarum Magistros contendere Baptismum suscipi non debere, nisi anno 30, qua aetate Christus Baptismum suscepit. Exorta est haec heres anno Christi 1527, ut Johannes Cochlaeus refert in actis Lutheri. Principe videtur fuisse Balthasar Pacimontanus, qui postea Vienne crematus fuit. Sic enim eum vocat Cochlaeus in actis Lutheri, anni 1528, ubi dicit contra eum Lutherum scripsisse eodem anno, quamquam ex Lutheri

scriptis hunc errorrem Balthasar se collegero fatur : quod et verissimum esse, in sequente questione demonstrabimus.

Ministri Transylvani, qui anno 1567. duos libros ediderunt contra Trinitatem, et Incarnationem Domini, ad finem eorum librorum addiderunt 36 argumenta contra Baptismum parvulorum, quo apparat maxima Satanae rabies, contra genus humana, qui non contentus per Lutheranos, et Sacramentarios perdidisse innumerabiles animas hominum adulorum, voluit etiam animas infantium perdere per Anabaptistas.

Prater hos haereticos duo auctores oblique id ipsum docuisse videntur. Erasmus preface paraphrasis in Matthaeum, docuit, homines in infancia baptizatos, ubi adleverint, interrogandos esse, an habeant ratum, quod ipsum nomine in Baptismo promissum est : et si ratum non habeant, esse liberos dimittendos. Ludovicus Vives annotat, in cap. 27. lib. I. de Civit. Dei, dicit, olim neminem consuevit baptizari, nisi adulta aetate, et qui per se peteret Baptismum, et intelligeret quid sit baptizari.

Porro Catholica Ecclesia semper docuit infantes baptizandos : quod etiam Concilium Tridentinum sess. VII, can. 12, 13 et 14. de Baptismo, iterum cum anathematis denuntiatione definitivit. Probatur haec veritas tribus argumentorum generibus. Primum sumitur a scripturis, habemus autem in Scripturis tria argumenta. Primum, sumitur a figura Testimenti veteris. Nam Circumcisio figura erat Baptismi, adeo manifesta, ut Baptismus a Paulo dicatur Circumcisio, Colossens. II. At Circumcisio dabatur infantibus, Genes. XVII. Cum igitur non etiam Baptismus? Hoc argumentum Anabaptistae facile possunt eludere, cum a Lutheranis et Calvinistis proponitur. Lutherani enim et Calvinistae formam Baptismi esse volunt concionem, ut libro superiore ostendimus, quod de Circumcisione dicere non possunt. Inde autem sequitur, ut infantes circumcidunt potuerint, non autem baptizari. At cum a nobis proponitur, qui ad Baptismi essentiam non requirimus verba concessionalia, sed consecratio, certe cludi argumentum non potest.

Secundum argumentum colligitur ex duabus locis Evangelii, simul junctis, Joan. III. Nisi quis renatus fuerit ex aqua etc. (1). Hie locus

(1) Joan. III. 5.

probat infantes sine Baptismo in aeternum perire ; est enim generalis Domini communio. Sed nondum habemus, posse infantes baptizari : dicent enim Anabaptista parvulos perire, quia unici remedii capaces non sint. At quod parvuli non pereant, Dominus docet, Matth. XIX, Marc. X. et Luc. XVIII : Sinite parvulos venire ad me : talium est enim regnum celorum (1). Ubi etiam Marcus dicit, Dominum complexum fuisse parvulos, eisque benedixisse. At quomodo parvulum est regnum celorum, quonodo Dominus eos complectitur, eisque benedicti, si salvi esse non possunt?

Ad hunc locum duae dari possunt responsiones. Una, Anabaptistarum, quod Dominus in personis parvulorum benedixerit parvulos innocentia, et humilitatem, non aetatem ; non enim dicit : Horum est regnum celorum, sed : Talium. Unde etiam Augustinus lib. I Confes. cap. 49 : Humilitatis, inquit, signum in statura pueri commendasti, Rex noster, cum aisti : Talium est enim regnum celorum. » Altera, quod Evangelia non loquuntur de infantibus, sed de pueris, qui jam usi rationis sunt. Ut enim Tertullianus notat, libro de Baptismo, prope finem, ideo Dominus ait : Sinite parvulos venire ad me ; Non enim veniunt nisi grandiores : infantes enim portari possunt, venire non possunt.

Sed neutra solida responso est. Nam etiam Dominus in statura pueri commendare volerit humilitatem, et innocentiam, ut Augustinus recte docet, tamen simul etiam indicavit infantilem aetatem non esse alienam a regno et salute. Nam cum Dominus ait : Sinite parvulos venire ad me, ad litteram, et historice loquitor de veris parvulis, quos, ut tres Evangelista testantur, multi offerebant, ut eis Dominus benediceret, et Apostoli prohibeantur, combantur, ne illi accederent. Quare etiam illa ratio : Talium est enim regnum celorum, debet convenire veris parvulis. Et præterea ille complexus, et benedictio veris parvulis data, aperte significat eos pertinere posse ad Christi societatem, et regnum. Itaque sicut Isaiae, et Ismael sunt allegorice duo Testamenta apud Paulum, Galat. IV. et tamen historice duo veri homines fuerunt; sic etiam etas infantilis typus est humilitatis, et tamen re ipsa idonea est ad regnum celorum.

(1) Marc. X. 13; Luc. XVIII. 16. — (2) Act. XVI. 15 et 33; I. Cor. I. 16.

Altera solutio non est etiam solida. Nam verba Evangelistarum parvulos, et infantes significant. Matthaeus, et Marcus habent ταῖς, id est, parvulos, Lucas habet βρέφη, id est, infantes. Et ibidem Lucas dicit, eos portatos fuisse, non suis pedibus venisse προτίσπερ δι οὐτού ων τὰ βρέφη, id est, « Affrebarant autem ad ipsum et infantes. » Igitur illa vox, venire, accipitur largo modo pro eo, quod est accedere, et appropinquare. Porro hoc argumentum, quod per se, et vera solidum est, infirmum tamen est, cum a Calvinistis producitur. Nam Calvinistae nolunt intelligi debere de Baptismo locum illum Joan. III: Nisi quis renatus fuerit. Sublatum autem illo loco, posterior locus, quo solo Calvinus uitetur, non convincit, nam posset responderi ab Anabaptistis, secundum Calvinii principia, parvulos ad Christum pertinere, quia nascuntur sancti, vel quia predestinati sunt. Viderit igitur Calvinus, quam solide resistere possit Anabaptista.

Tertium argumentum colligitur ex locis, ubi dicuntur baptizatae integræ familiæ, ut Actor. XVI dicitur Lydia baptizata, et dominus eius. Et ibidem de custode carceris : Baptizatus est ipse, et omnis dominus eius continuo, I. Corinth. I. Baptizavi, inquit Paulus, Stephanus dominum (2). At certe in integris dominibus rarum est, ut non sint infantes aliqui. Hoc argumento uitetur etiam Calvinus, sed argumentum est probabile tantum, non autem aperte convincens. Hæc igitur ex divisione literis.

Secunda classis argumentorum continet testimonia Ecclesie, que tamquam traditionem Apostolorum id semper et docuit, et servavit. Utitur hoc argumento etiam Philippus in locis, titul. de Baptismo parvulorum, idque tamquam firmissimum in prima acie possit; sed merito ridetur ab Anabaptistis. Nam si in hac re valere debet traditio, et antiquæ Ecclesie testimonium; cur non etiam valeat in aliis articulis? ut in asserendo Purgatorio, invocatione Sanctorum etc. Nostrum igitur est hoc argumentum, non adversariorum.

Ac primum habemus testimonium Dionysii Areopagite, qui lib. Ecclesiast. hierar. cap. ult. part. ult. ab Apostolis traditum affirmat, ut infantes baptizentur. Idem docebat Justinus, seu quicunque est auctor ea-

rum questionum, qu. 56. ubi dicit, parvulos baptizatos salvati, alios non item. Irenaeus lib. II, cap. 49. dicit, salvati omnes, qui renascentur in Christo, infantes, pueros, juvenes, et senes. Origines lib. V in cap. VI ad Romanos : « Ecclesia, inquit, ab Apostolis traditionem accepit, etiam parvulus Baptismum. » Cyprianus lib. III epist. 8. ad Fidum scribit, non solum sibi, sed etiam integro Concilio visum esse, parvulos baptizari posse, etiam ante diem octavum. Hieronymus lib. III contra Pelagianos extremo, infantes baptizari dicit, et tum omni peccato carere. Nazianzenus orat. in sanctum lavacrum, Basilius oratione exhortatoria ad Baptismum, Chrysostomus hom. 4. ad Neophytos, Augustinus lib. X de Genes. cap. 23. « Consuetudo, inquit, matris Ecclesiae in baptizandis parvulis nequaquam spernanda est, nec ullo modo superflua deputanda, nec omnino credenda, nisi Apostolica esset traditio. » Idem Augustinus lib. IV de Baptismo, cap. 24. iterum repetit, Apostolicam esse traditionem, parvulos baptizandos, et lib. I de peccatorum meritis, et remiss. cap. 26. dicit, Pelagianos eas non fuisse negare Baptismum parvolorum, quod viderent nimis aperie pugnandum fuisse cum tota Ecclesia, si id negarent. Vide etiam Prosperum lib. II de vocacione Gentium cap. 8. qui (ut etiam Hieronymus et Augustinus) hoc potissimum argumento contra Pelagianos probant, dari peccatum originale, quod infantes baptizantur, cum nullum habeant actuale peccatum.

Jam vero Concilium Milevitani inter alias Canones secundum edidit his verbis : « Placuit, ut quicunque parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, anathema sit. » Concilium item Gerundense, ante annos 1000 celebratum, can. 5. statuit, etiam ipso die, quo nascentur, posse infantes baptizari, si periculum mortis imminentia videatur. Concilium II Bracarense canon. 7. probat etiam infantium Baptismum. Ut etiam Concilium Viennense generale, ut habemus in Clementina I, de summa Trinit. et fide Catholica.

Hic accedant expressa etiam sanctorum Pontificum de cœta re eadem. Clementis I, lib. VI constit. Apostol. cap. 16. Sirici epist. 1. ad Himerium, cap. 2. Innocentii I, epist. 26. ad Concilium Milevitani; Leonis

I, epist. ad Episcopum Aquileensem 84. alias 86. Gregorii I, lib. III, epist. 9. ad Joan. Caralitanum; Innocentii III, in epist. ad Episcopum Areflatensem, et habetur cap. Majores, de Baptismo et ejus effectu. Ex his colligitur quare falsum sit quod ait Ludovicus Vives, neminem olim admotum sacro Baptismo, nisi in etate adulta.

Tertha classis argumentorum, constat ex rationibus. Prima ratio. Parvuli salvi esse possunt : sed extra Ecclesiam non est salus : igitur intrent Ecclesiam necesse est. Prima propositio probatur tum ex Scriptura citata, Matth. XIX : *Taliū est enim regnum celorum* (1); tum exemplo sanctorum Innocentium, quos salvos esse semper Ecclesia docuit, ut supra probatum est, cap. 6. tum etiam quia si possunt parvuli participes esse peccati Adami, cur non etiam gratiae Christi? Alioqui plus posset culpa quam gratia, cuius contrarium docet Apostolus Rom. VI. Secunda propositio certissima est. Nam Mat. XII dicitur : *Qui non est mecum, contra me est* (2); et ideo in Symbolo conjungimus cum Ecclesia, remissionem peccatorum : « Credo sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum. » Ideo etiam comparatur Ecclesia cum Arca Noe; quia sicut regnante diluvio periret, qui in arca non fuit; ita et nunc pereunt, qui in Ecclesia non sunt, ut ait Hieronymus in ep. ad Damasum de nomine hypostasis. Idem testatur celebre illud Cypriani dictum, lib. de unitate Ecclesie : « Non habet Deum patrem, qui non habet Ecclesiam matrem. » Vide etiam Augustinum lib. IV de Baptismo, cap. 4. Denique Concilium Lateranense sub Innocentio III, cap. 4 : « Una, inquit, est fiduciam universalis Ecclesia, extra quam nemo salvatur. »

Habemus igitur, oportere infantes intrare Ecclesiam. At id facere non possunt nisi per Baptismum ; igitur baptizantur necesse est. Assumptio probari potest. Primum ex illo Pauli ad Rom. VIII : *Quos prædestinavit, hos et vocavit; quos vocavit, hos et justificavit; quos justificavit, hos et magnificavit* (3). Hinc enim habemus, omnem prædestinatum vocari, justificari, glorificari, et e contrario nullum glorificari, nisi ante vocatum; nullum justificari, nisi ante vocatum; nullum vocari, secundum propositum, nisi ante prædestinatum. At in parvulis non potest

(1) Matth. XIX, 14. — (2) Matth. XII, 30. — (3) Rom. VIII, 30.

fini illa vocatio, nisi per Baptismum. Tunc enim recte dicuntur vocati, cum in numero vocatorum adscribantur. Praeterea Act. II dicitur : *Qui receperunt verbum, baptizati sunt, et opposita sunt in die illa anime circiter tria milia* (1). Ubi videmus, baptizari nihil esse aliud, quam Ecclesiam intrare. Unde Pater communis consensu distinguunt. Catechumenos a fidelibus, ac docent illos, quod Baptismo careant, nondum esse intra Ecclesiam, nec diei posse fideles. Vide Nazianzenum orat, in sanctum lavacrum, Chrysostomus homil. 24. in Joan. Cyrillus lib. XII in Joan. cap. 50. Augustinus tract. 4. in Joan. et Concilium Florentinum in instructione Armenorum. Denique non potest homo Ecclesia et Christo conjungi, nisi fide tantum, aut Sacramento tantum, aut utroque. Sed parvuli consentientibus Anabaptistis, non possunt fide ad Christum et Ecclesiam adjungi; ergo per Sacramentum adjungi debent.

Secunda ratio. Si non possent infantes baptizari, aut impedimentum esset ex parte prohibitions alienus divinae, aut ex parte Sacramenti, aut ex parte ministri, aut ex parte ipsius suscipientis, aut denique ex parte Ecclesie, quae per Baptismum acquirit ius in homines, quod non videtur posse fieri sine propria ipsorum voluntate. Nihil autem horum dici potest. Nam nulla exstat divina prohibiti. Sacramentum autem non pendet nisi a divina institutione ; aliqui non esset certum, nec adferret solidam consolationem; itaque ex se semper est efficax, et idem operatur, sive adulte, sive infant detur. Minister autem sive potest infantem aspergere, et verba sacra super eum profere, ac super adultum. Ex parte suscipientis requiritur quidem in adultis dispositio quedam per actuelam fidem et conversionem in Deum : At hæc non requiritur in infante. Nam in adultis duplicita de causa requirit illa dispositio. Primo, propter peccata actualia, que illi originali addiderunt. Peccatum enim, quod committitur per actuelam aversionem propriæ voluntatis a Deo, requirit, si remitti debeat, actuelam conversionem propriæ voluntatis in Deum. Secundo, quia Deus agit cum rebus secundum earum naturas, et ideo, qui habet usum liberi arbitrii, non justificatur a Deo, nisi etiam ipse concurreat per assensum liberi sui arbitrii. At neutra

CAPUT IX.

Solvuntur objectiones Anabaptistarum.

Sed opera pretium erit solvere argumenta illa trinitas et sex, quæ pro se adducunt Ministri Transylvaniæ.

Primum argumentum : « In sacris nullib

invenitur Paedobaptismus, et nullum de eo

(1) Act. II, 41.